

ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ในจังหวัดมหาสารคาม

THE FACTORS INFLUENCING PERSONAL INCOME TAX PLANNING OF TAXPAYERS IN
MAHASARAKHAM PROVINCE

วรภาพร เปรมพานิชย์นุกูล¹, ธนิตยา ผลสว่าง², วรนันท์ชนก มิตรสันเทียะ² และอารดา เกาะสมบัติ²
Varaporn Prempanichnukul¹ Thanittaya Ponsawang², Worananchanok Mitsantear² and
Arada Gawsombat²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹
หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม²
Lecturer in Accounting, Mahasarakham Business, School Mahasarakham University¹
Master of Accountancy Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University²
Corresponding Author e-mail: 67010981001@msu.ac.th

Received March 6, 2025; Revised April 9, 2025; Accepted April 20, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการวางแผนเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน และ 4) เพื่อศึกษาผลกระทบของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 379 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านสำหรับตัวแปรการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก 2. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน 3. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน 4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้

บุคคลธรรมดา ด้านเงินได้พึงประเมิน ด้านการหักค่าลดหย่อน และด้านการคำนวณภาษี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ; การวางแผนภาษี; ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Abstract

This research article aims to: (1) study the opinions on knowledge and understanding and planning related to personal income tax; (2) compare the opinions of individual income taxpayers in Maha Sarakham Province regarding their knowledge and understanding of personal income tax, considering differences in gender, age, marital status, annual net income, educational level, and occupation; (3) compare the opinions of individual income taxpayers in Maha Sarakham Province regarding personal income tax planning, considering differences in gender, age, marital status, annual net income, educational level, and occupation; and (4) study the impact of knowledge and understanding of personal income tax on personal income tax planning among individual income taxpayers in Maha Sarakham Province. The research employed a questionnaire as a tool to collect data from 379 individual income taxpayers in Maha Sarakham Province. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, analysis of variance (ANOVA), multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The research findings revealed that: 1. Individual income taxpayers had a high level of opinion regarding knowledge and understanding of personal income tax, both overall and in every aspect. Regarding personal income tax planning, the results indicated that individual income taxpayers had a high level of opinion on personal income tax planning. 2. Individual income taxpayers in Maha Sarakham Province, with differences in gender, age, marital status, annual net income, educational level, and occupation, had varying opinions on knowledge and understanding of personal income tax. 3. Individual income taxpayers in Maha Sarakham Province, with differences in gender, age, annual net income, educational level, and occupation, had varying opinions on personal income tax planning. 4. Knowledge and understanding of personal income tax, including assessable income, deductible expenses, and tax calculation, had a positive correlation and impact on personal income tax planning.

Keywords: Knowledge and understanding; Tax planning; Personal income tax

บทนำ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด และมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปี

ใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนด ภายในเดือนมกราคม ถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณีกฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบฯ เสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับ รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระ และเงินได้บางกรณีกฎหมาย กำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่ จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษี ขณะที่ผู้มีเงิน ได้เกิดขึ้นอีกด้วย (The Revenue Department, 2018) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาถือเป็นภาษีทางตรงซึ่งไม่ สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นภาษีเฉพาะของผู้เสียภาษี ผู้มีรายได้มากย่อม จะต้องเสียภาษีในอัตราที่สูง ผู้มีรายได้น้อยย่อมต้องเสียภาษีในอัตราที่ต่ำ หรือผู้ใดไม่มีรายได้เลยหรือมีรายได้ ไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี ตามบทบัญญัติของประมวลรัษฎากรกำหนดก็ไม่ต้องเสียภาษีและไม่ต้องกรอกแบบ แสดงรายการภาษี (Poontong and Ramanust, 2021)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ การตระหนักรู้และสามารถปฏิบัติตาม กฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาถือเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับผู้มีเงินได้ เนื่องจากความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ความเข้าใจในหลักการและกระบวนการคำนวณภาษียังช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถวางแผนภาษีอย่าง มีประสิทธิภาพ โดยการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น การหักค่าลดหย่อน หรือการเลือกวิธีการ หักค่าใช้จ่าย ที่เหมาะสม รวมถึงการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างรอบคอบจะช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถบริหาร จัดการทรัพยากรทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดภาระทางภาษีโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ซึ่งส่งผลให้ เกิดความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว ดังนั้น ในการวางแผนภาษีเพื่อที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสูงสุด นั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Pralomchit, 2019)

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถบริหารภาระภาษี ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมายภาษีอากรที่กำหนด โดยการใช้สิทธิประโยชน์ ทางภาษี เช่น การหักค่าใช้จ่าย การใช้ค่าลดหย่อน และมาตรการส่งเสริมทางภาษีที่รัฐกำหนด (Suwan, 2021) การวางแผนภาษีที่ดีสามารถช่วยให้ผู้เสียภาษีลดภาระทางภาษีได้โดยชอบธรรม และมีสภาพคล่อง ทางการเงินที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การวางแผนภาษีที่เหมาะสมยังช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถเตรียมความพร้อม สำหรับการจัดการภาระภาษีในอนาคต ลดความเสี่ยงจากการเสียภาษีเกินกว่าที่ควร และป้องกันความผิดพลาด ที่อาจนำไปสู่การถูกเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมหรือถูกลงโทษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Pichit, 2020) โดยทั่วไป การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประกอบด้วย การคำนวณภาษีล่วงหน้า การเลือกใช้วิธีหักค่าใช้จ่าย ที่เหมาะสม และการใช้สิทธิหักลดหย่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เสียภาษีสามารถลดภาระทางภาษี ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพ (Natchaya, 2022)

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม การค้าขนาดเล็ก และธุรกิจราย ย่อย (National Statistical Office, 2022) ข้อมูลจากกรมสรรพากรระบุว่า จังหวัดมหาสารคามมีสัดส่วนของ ผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยทาง เศรษฐกิจ เช่น รายได้เฉลี่ยที่ต่ำกว่าหรือจากปัจจัยทางความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษีและการวางแผนภาษี

ที่ยังไม่เพียงพอ (The Revenue Department, 2022) การศึกษาผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในจังหวัดมหาสารคามมีความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มประชากรนี้สะท้อนถึงบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างจากพื้นที่เมืองใหญ่ การวิจัยสามารถช่วยระบุปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจวางแผนภาษี และช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติของผู้เสียภาษีในพื้นที่ชนบท ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบมาตรการหรือโครงการสนับสนุนการวางแผนภาษีที่เหมาะสมกับประชากรในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีในระดับประเทศ และลดความไม่เสมอภาคในด้านการจัดเก็บภาษีระหว่างพื้นที่เศรษฐกิจที่ต่างกันไป (Bank of Thailand, 2022) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการวางแผนเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน
- 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน
- 4) เพื่อศึกษาผลกระทบของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างถูกต้อง โดยภาษีประเภทนี้จัดเก็บโดยกรมสรรพากรจากบุคคลที่มีรายได้ ซึ่งครอบคลุมถึง (1) บุคคลธรรมดา (2) ผู้ที่เสียชีวิตระหว่างปีภาษี (3) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง และ (4) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ด้านเงินได้พึงประเมิน เนื่องจากผู้มีเงินได้ประกอบอาชีพแตกต่างกัน และมีต้นทุนหรือความซับซ้อนที่ไม่เหมือนกัน กฎหมายจึงได้แบ่งลักษณะเงินได้พึงประเมิน ออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อกำหนดวิธีคำนวณภาษีให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุด ดังนี้

- 1.1.1 เงินได้ประเภทที่ 1 รายได้จากการจ้างแรงงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส ค่าเช่าบ้าน ที่ได้รับจากนายจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ จากการจ้างแรงงาน
- 1.1.2 เงินได้ประเภทที่ 2 รายได้จากหน้าที่หรือการทำงาน เช่น ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม เบี้ยประชุม และโบนัส
- 1.1.3 เงินได้ประเภทที่ 3 รายได้จากสิทธิ์หรือทรัพย์สิน เช่น ค่าลิขสิทธิ์ ค่ากู้ดิวลิส และเงินปี
- 1.1.4 เงินได้ประเภทที่ 4 รายได้จากดอกเบี้ย เงินปันผล และผลประโยชน์จากหุ้น

- 1.1.5 เงินได้ประเภทที่ 5 รายได้จากกรให้เช่าทรัพย์สิน เช่น บ้าน ที่ดิน หรือยานพาหนะ
- 1.1.6 เงินได้ประเภทที่ 6 รายได้จากวิชาชีพอิสระ เช่น วิศวกรรม การบัญชี และกฎหมาย
- 1.1.7 เงินได้ประเภทที่ 7 รายได้จากกรรับเหมา
- 1.1.8 เงินได้ประเภทที่ 8 รายได้จากธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม หรือ การขายอสังหาริมทรัพย์

1.2 ด้านการหักค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการคำนวณภาษี และเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามกฎหมาย สรุปการหักค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

- 1.3.1 เงินได้ประเภทที่ 1 และ 2 หักค่าใช้จ่ายในอัตราเหมา 50% แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
- 1.3.2 เงินได้ประเภทที่ 3 หักค่าใช้จ่ายในอัตราเหมา 50% หรือหักตามความเหมาะสม
- 1.3.3 เงินได้ประเภทที่ 4 หักค่าใช้จ่ายไม่ได้
- 1.3.4 เงินได้ประเภทที่ 5 หักตามความเหมาะสม หรืออัตราเหมา เช่น บ้าน 30%, ยานพาหนะ 20%
- 1.3.5 เงินได้ประเภทที่ 6 หักตามความเหมาะสม หรืออัตราเหมา เช่น วิชาชีพอิสระ 30%
- 1.3.6 เงินได้ประเภทที่ 7 และ 8 หักค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม หรืออัตราเหมาตามที่กฎหมายกำหนด

1.3 ด้านค่าลดหย่อน การลดหย่อนภาษีเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคำนวณภาษีที่กฎหมายกำหนดให้หักออกจากรายได้สุทธิได้เพิ่มเติม เช่น ลดหย่อนส่วนตัว คู่สมรส บุตร และการบริจาค เป็นต้น

1.4 ด้านการคำนวณภาษี โดยทั่วไปผู้มีเงินได้จะต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทตลอดปีภาษี (ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้น) มาคำนวณภาษีและยื่นแบบแสดงรายการภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป การคำนวณภาษีมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) คำนวณภาษีตามวิธีปกติ 2) ตรวจสอบว่าต้องคำนวณภาษีแบบอื่นเพิ่มเติมหรือไม่ และ 3) สรุปจำนวนภาษีที่ต้องชำระหรือขอคืนภาษี

2. แนวคิดการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Tax Planning Concepts)

การวางแผนภาษีอากร หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการภาระภาษีอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเต็มประสิทธิภาพ และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือการทุจริตภาษี ทั้งนี้ การวางแผนภาษีที่ดีจะช่วยลดภาระภาษี เพิ่มสภาพคล่องทางการเงิน และสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวให้แก่ผู้เสียภาษี

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นกระบวนการบริหารจัดการภาระภาษีให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเสียภาษีในจำนวนที่น้อยที่สุด โดยไม่ขัดต่อกฎหมายหรือมีเจตนาทุจริต (Prempanichnukul, 2018) หากดำเนินการวางแผนอย่างเหมาะสม ผู้เสียภาษีอาจได้รับคืนภาษีหรือประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษีได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ การวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เสียภาษีบริหารจัดการภาระภาษีได้ดีขึ้น และได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด (Boonyasurak, 2019)

ความรู้เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วยให้ผู้เสียภาษีเข้าใจสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กฎหมายกำหนด เพื่อวางแผนการลดหย่อนภาษีอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และการคำนวณภาษี ซึ่งการใช้สิทธิประโยชน์เหล่านี้ไม่ถือเป็นการหลีกเลี่ยงภาษี แต่เป็นการลดภาระภาษีอย่างถูกกฎหมาย (Pralomjit, 2019) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้เสียภาษีในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อรวบรวมข้อมูล และใช้ผลลัพธ์เป็นแนวทางพัฒนาความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในพื้นที่ดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้การเสียภาษีเป็นไปอย่างถูกต้องและได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ

3. พฤติกรรมการวางแผนภาษี (Tax Planning Behavior)

พฤติกรรมการวางแผนภาษี หมายถึง การกระทำการในการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการเสียภาษีให้ เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับตามกฎหมายภาษีอากร จนทำให้ผลการกระทำนั้นมีความถูกต้องครบถ้วน ได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด เกิดภาระภาษีน้อยที่สุดโดยที่ไม่มีการทำผิดกฎหมายอันจะก่อให้เกิดการถูกประเมิน และตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภายหลัง ประกอบด้วย (Rongchuensatiya et al., 2018)

3.1 ด้านความถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายภาษีอากร หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร ไม่ว่าจะเป็นประมวลรัษฎากรรวมถึงการศึกษาคำพิพากษาและข้อ หารือของกรมสรรพากรประกอบ เพื่อให้การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติทางภาษีอากรทั้งระบบ เป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 ด้านการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสูงสุด หมายถึง ความสามารถของประชาชนในการศึกษา ติดตามข่าวสาร ข้อกฎหมายทางภาษีอากรใหม่ ๆ ที่มีการประกาศใช้ ไม่ว่าจะเป็สิทธิประโยชน์ด้านรายได้ ที่ได้รับยกเว้นภาษี สิทธิประโยชน์ด้านรายจ่าย เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

3.3 ด้านการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น หมายถึง การที่ประชาชนสามารถลดจำนวนการชำระภาษี ที่เกี่ยวข้อง สามารถลดจำนวนการชำระเบี้ยปรับ เงินเพิ่ม จากการชำระหรือปฏิบัติทางภาษีไม่ถูกต้องลงได้

3.4 ด้านการปลอดจากภาระที่อาจจะเกิดขึ้น หมายถึง การที่ประชาชนมีการคำนึงถึงปัญหาทางภาษี อากรที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสำคัญในการวางแผน การเตรียมการ วิธีปฏิบัติทางภาษีอากรเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาจากการถูกหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร เช่น กรมสรรพากร เรียกตรวจสอบและ ประเมินภาษีย้อนหลังเนื่องจากความเข้าใจผิดหรือการเสียภาษีไม่ถูกต้อง

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาของผู้เสียภาษี สามารถแสดงสามารถตั้งสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

H1: ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาแตกต่างกัน

H2: ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน

H3: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านเงินได้พึงประเมินมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

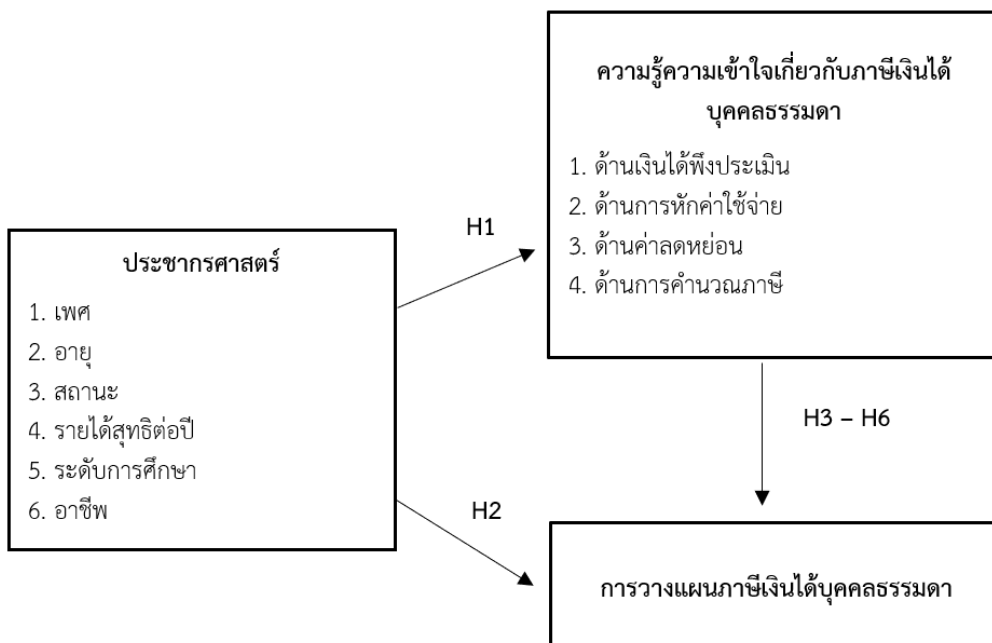
H4: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านค่าลดหย่อนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

H5: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านการหักค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

H6: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านการคำนวณภาษีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดมหาสารคาม ประชากร คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเงินได้สุทธิต่อปีมากกว่า 150,000 บาท จำนวน 29,000 คน (Mahasarakham Area Revenue Office, 2025) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเงินได้สุทธิต่อปีมากกว่า 150,000 บาท โดยเปิดตารางที่ Krejcie & Morgan's และการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 379 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One – Way Analysis of Variance : ANOVA) ในการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับการวางแผนภาษี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลจากการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 สอดคล้องกับ Rovinelli และ Hambleton (1977) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงโดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ

โดยเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีดังนี้ (Srisawat, 2017)

- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ข้อมูลทั่วไปของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	150	39.60
1.2 หญิง	229	60.40
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 35 ปี	40	10.60
2.2 มากกว่า 45 ปี	339	89.40

ข้อมูลทั่วไปของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สถานะ		
3.1 โสด	103	27.20
3.2 สมรส	267	70.40
3.3 อื่น ๆ	9	2.40
4. รายได้		
4.1 น้อยกว่า 150,000 บาท	19	5.00
4.2 500,001-1,000,000 บาท	170	44.90
4.3 มากกว่า 1,000,000 บาท	190	50.10
5. ระดับการศึกษา		
5.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	3.40
5.2 ปริญญาตรี	236	62.30
5.3 สูงกว่าปริญญาตรี	130	34.30
6. อาชีพ		
6.1 ธุรกิจส่วนตัว	27	7.10
6.2 รับราชการ	289	76.30
6.3 ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน	27	7.10
6.4 อื่น ๆ เช่น	36	9.50
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.40) อายุมากกว่า 45 ปี (ร้อยละ 89.40) สถานะสมรส (ร้อยละ 70.40) รายได้มากกว่า 1,000,000 บาท (ร้อยละ 50.10) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 62.30) อาชีพรับราชการ (ร้อยละ 76.30)

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม
ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา			
1. ด้านเงินได้พึงประเมิน	3.81	0.57	มาก
2. ด้านการหักค่าใช้จ่าย	3.70	0.54	มาก
3. ด้านการหักค่าลดหย่อน	3.84	0.54	มาก
4. ด้านการคำนวณภาษี	3.82	0.49	มาก

โดยรวม	3.79	0.54	มาก
การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	3.84	0.52	มาก
โดยรวม	3.84	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการหักค่าลดหย่อน ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการคำนวณภาษี ($\bar{X} = 3.82$) ด้านเงินได้พึงประเมิน ($\bar{X} = 3.81$) และด้านการหักค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.70$) สำหรับตัวแปรการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวแปร	F	p-value	ผลการทดสอบ
1. เพศ	7.620	0.006***	ยอมรับ
2. อายุ	12.779	0.000***	ยอมรับ
3. สถานะ	3.949	0.020**	ยอมรับ
4. รายได้สุทธิต่อปี	5.243	0.001***	ยอมรับ
5. ระดับการศึกษา	3.672	0.026**	ยอมรับ
6. อาชีพ	10.303	0.000**	ยอมรับ

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวแปร	F	p-value	ผลการทดสอบ
1. เพศ	5.159	0.024**	ยอมรับ
2. อายุ	13.370	0.000***	ยอมรับ
3. สถานะ	1.675	0.189	ปฏิเสธ

ตัวแปร	F	p-value	ผลการทดสอบ
4. รายได้สุทธิต่อปี	4.941	0.002***	ยอมรับ
5. ระดับการศึกษา	3.296	0.038**	ยอมรับ
6. อาชีพ	10.748	0.000***	ยอมรับ

***p<0.01, **p<0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

5. การศึกษาผลกระทบของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวแปร	PLAN	INC	EXP	DED	CAL	VIFs
\bar{x}	3.837	3.816	3.702	3.844	3.820	
S.D.	0.520	0.567	0.544	0.544	0.491	
PLAN		0.535***	0.518***	0.663***	0.599***	
INC			0.699***	0.531***	0.569***	2.191
EXP				0.542***	0.563***	2.200
DED					0.602***	1.770
CAL						1.878

***p<0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันระหว่าง 0.531 – 0.699 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 บ่งชี้ว่า อาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบโดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ มีค่าตั้งแต่ 1.770 – 2.200 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับที่เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006)

ตารางที่ 6 การทดสอบผลกระทบของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	การวางแผนภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.659	0.162	4.069***	0.000
ด้านเงินได้พึงประเมิน	0.124	0.049	2.561**	0.011
ด้านการหักค่าใช้จ่าย	0.063	0.051	1.239	0.216
ด้านการหักค่าลดหย่อน	0.395	0.045	8.701***	0.000
ด้านการคำนวณภาษี	0.249	0.052	4.809***	0.000
F = 2.907 p = 0.0217 Adj R2 = 0.0198				

***p<0.01, **p<0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านเงินได้พึงประเมิน ด้านการหักค่าลดหย่อน และด้านการคำนวณภาษี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3, 5 และ 6

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการหักค่าลดหย่อน ด้านการคำนวณภาษี ด้านเงินได้พึงประเมิน และด้านการหักค่าใช้จ่าย สำหรับตัวแปรการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maneewong, Chaiyarat, Salok and Maneewong (2023) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jetrumpa Pomtasan, Monsuwun, Thongchua, Jantanon, & Surattiworapat (2024) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านทางอินเทอร์เน็ตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุด คือมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 เนื่องจากการเสียภาษีเป็นเรื่องใกล้ตัว และมีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ชำระภาษี และไม่ยื่นแบบในเวลาที่กำหนด ดังนั้น

ผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีจึงพยายามที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะยื่นแบบแสดงรายการภาษีให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงบทลงโทษที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย Nakeepat and Buasri (2020) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การเสียภาษี สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้สุทธิต่อปี และอาชีพแตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้เสียภาษีที่มีรายได้สุทธิต่อปีสูงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเพื่อที่จะยื่นแบบแสดงรายการให้ถูกต้องและทันเวลามีฉะนั้นอาจโดนปรับในจำนวนที่มาก และสำหรับผู้มีประสบการณ์ในการยื่นแบบเสียภาษีมาก่อนย่อมมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงกว่าและผู้ที่จบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าอาจมีโอกาสได้เรียนหรือค้นคว้าเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ซึ่งมีส่วนทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีสูงกว่านั่นเอง

ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อประชาชนมีอายุมากขึ้นย่อมมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนภาษี ตลอดจนมีการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้สามารถดำเนินการเสียภาษีได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ลดความเสี่ยงในการถูกเรียกเก็บเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม รวมถึงมีการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถลดภาระภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Premanichnukul (2024) พบว่า อายุ การประกอบอาชีพ และพฤติกรรมการเสียภาษีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรวางแผนภาษีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsanguk, Pitakmualchon, and Soongsombath (2017) พบว่า เพศ อาชีพ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dateroad (2021) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่สถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Worawan Boonyasurak (2019) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ ที่ต่างกันไม่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สำหรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านเงินได้พึงประเมิน ด้านการหักค่าลดหย่อนและด้านการคำนวณภาษี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 เนื่องจากการมีความรู้เกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินช่วยให้บุคคลทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ที่ต้องเสียภาษีและรายได้ที่ได้รับการยกเว้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนภาษี หากบุคคลรู้ว่าเงินได้ประเภทใดบ้างที่ต้องเสียภาษีและประเภทใดที่ได้รับการยกเว้นจะสามารถจัดการรายได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดภาระภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความรู้เกี่ยวกับค่าลดหย่อนยังช่วยให้บุคคลสามารถวางแผนใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้อย่างเต็มที่ หากเข้าใจถึงเงื่อนไขและจำนวนสูงสุดที่สามารถใช้ลดหย่อนได้ก็จะสามารถวางแผนใช้สิทธิได้เต็มที่และถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งการเข้าใจวิธีการคำนวณภาษี ทำให้สามารถประเมินภาระภาษีส่วงหน้าได้ และวางแผนการใช้จ่ายหรือการลงทุนเพื่อให้เสียภาษีน้อยที่สุด การทราบถึงขั้นตอนและอัตราภาษี จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกวิธีการเสียภาษีที่เป็น

ประโยชน์ที่สุด ดังนั้น การมีความรู้ความเข้าใจในด้านเงินได้พึงประเมิน การหักค่าลดหย่อน และการคำนวณภาษี จึงช่วยให้บุคคลสามารถวางแผนภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดภาระภาษีได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย Pounsangsuk, Pitakmualchon, and Soongsombath (2017) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคำนวณภาษีและการใช้สิทธิลดหย่อนระดับมากและความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Panjeen and Channgam (2021) กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจภาษีอากรส่งผลต่อการวางแผนภาษี เพราะเมื่อมีความรู้เรื่องภาษีจะสามารถวางแผนการเงินได้ ไม่ต้องเสียภาษีเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และช่วยให้การเสียภาษีเป็นไปอย่างถูกต้องและครบถ้วน

สรุปองค์ความรู้

งานวิจัยนี้พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยรวมในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการหักค่าลดหย่อน ด้านการคำนวณภาษี ด้านเงินได้พึงประเมิน และด้านการหักค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีในทุกด้านมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเงินได้พึงประเมิน ช่วยให้ทราบแหล่งที่มาของรายได้ที่ต้องเสียภาษี และได้รับการยกเว้น ด้านการหักค่าลดหย่อน ช่วยในการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้อย่างเต็มที่ และด้านการคำนวณภาษี ทำให้สามารถประเมินภาระภาษีและเลือกวิธีการเสียภาษีที่เป็นประโยชน์ที่สุด นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า เพศ อายุ สถานะ รายได้สุทธิต่อปี ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการวางแผนภาษีที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสาเหตุหลักมาจากบทบาททางสังคม ประสบการณ์ ภาระภาษี และลักษณะการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกรรณางานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนและอบรมเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเน้นให้ความรู้ในด้านเงินได้พึงประเมิน การหักค่าลดหย่อน และการคำนวณภาษี เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้สูงและผู้ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจและช่วยให้สามารถวางแผนภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมสรรพากร สามารถใช้ผลการวิจัยนี้ในการพัฒนานโยบายและมาตรการภาษีที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจของผู้เสียภาษีในแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความแตกต่างด้านเพศ อายุ รายได้สุทธิต่อปี และอาชีพ โดยพัฒนาระบบให้ความรู้และบริการด้านภาษีผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อเข้าถึงประชาชนได้ง่ายขึ้น เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่ให้คำแนะนำการวางแผนภาษีแบบเฉพาะบุคคล รวมถึงปรับปรุงและพัฒนากฎหมายภาษีอากรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับลักษณะรายได้

และพฤติกรรมความเสี่ยงภาษีของประชาชนในยุคดิจิทัล เช่น การสนับสนุนการลงทุนเพื่อการออมระยะยาวและการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีจากการบริจาคเพื่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น อัตราภาษี แรงจูงใจ เป็นต้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดมหาสารคามเท่านั้น ขอบเขตการศึกษาอาจไม่สะท้อนถึงผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่อื่น จึงควรศึกษาเขตพื้นที่อื่นหรือขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้น เพื่อให้เห็นถึงภาพกว้างของปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เอกสารอ้างอิง

Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making* (4th ed.). John Wiley and Sons.

Boonyasurak, W. (2019). *A study of personal factors and tax benefits on tax deduction in personal income tax planning of working people in Bangkok* [Master's thesis, Dhurakij Pundit University]. (in Thai)

Boonyasurak, W., & Jitnomrat, T. (2020). A study of personal factors and tax benefits on tax deduction in personal income tax planning of working people in Bangkok. *Journal of Business Administration, Bangkok University*, 4(2), 385-398. (in Thai)

Chongsatitwatana, P. (2020). Effective guidelines for personal income tax planning. *Journal of Business Administration*, 28(3), 89-105. (in Thai)

Dateroad, C. (2021). Personal income tax planning of taxpayers in Udonthani province. *Journal of Management Science Udonthani Rajabhat University*, 3(4), 53-66. (in Thai)

Inkaew, K. (2023). A study of tax payment and planning behaviors of individual taxpayers in Bangkok [Master's thesis, Ramkhamhaeng University]. (in Thai)

Kotsai, D. (2021). Personal income tax planning of taxpayers in Udon Thani Province. *Journal of Management Science, Udon Thani Rajabhat University*, 3(4), 53-66. (in Thai)

Naksin, N., & BuaSri, C. (2020). A study of knowledge and attitudes towards personal income tax payment of the general public in Tha Chang Subdistrict, Tha Chang District, Songkhla Province. *Journal of Economics and Business Administration, Thaksin University*, 12(2), 97-112. (in Thai)

- Panjeen, P., & Channgam, J. (2022). Behaviors influencing affecting to tax planning of small and medium enterprises in Bangkok area. *Northeast University Academic and Research Journal*, 12(1), 172-186. (in Thai)
- Phiphatsiri, N. (2022). Strategies for personal income tax planning to improve financial efficiency. *Journal of Accounting and Finance*, 30(2), 45-62. (in Thai)
- Phommanod, N., Kitpoka, P., & Leeds, C. (2019). Personal income tax: A case study on tax allowance for married couples. *Journal of The Way Human Society*, 7(2), 39-63. (in Thai)
- Phungsangasuk, S., Thanaporn, P., & Suansomjit, W. (2018). *Knowledge and understanding of personal income tax planning*. (Research Report). King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (in Thai)
- Pimpakan, P., & Jirapong, C. (2021). Behaviors influencing Affecting to Tax Planning of Small and Medium Enterprises in Bangkok Area. *NEU Academic and Research Journal*, 12(1), 172-186. (in Thai)
- Poontong, T., & Ramanust, S. (2021). The taxpayers' satisfaction with tax incentive policies under a case study of personal income tax year 2019. *Western University Research Journal of Humanities and Social Science*, 7(2), 1-15. (in Thai)
- Poungsangasuk, S., Pitakmualchon, R., & Soongsombath, P. (2017). *Knowledge and understanding in tax planning on personal income tax* [Master's thesis, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon]. (in Thai)
- Pralomjit, O. (2019). *The relationship between personal income tax knowledge and tax planning of Thong Fah Pracharat shop entrepreneurs in Nong Bua District, Nakhon Sawan Province* [Master's thesis, Sukhothai Thammathirat Open University]. (in Thai)
- Prempanichnukul, W. (2018). The impact of tax planning knowledge on the efficiency of tax planning among accounting executives of SMEs in Thailand. *Journal of New Management Sciences*, 11(1), 106-123. (in Thai)
- Prempanichnukul, V. (2018). *Effects of corporate income tax planning efficiency on corporate image of SMEs in Thailand*. Mahasarakham Business School, Mahasarakham University. (in Thai)
- Prempanichnukul, V. (2023). Government tax support concepts and tax planning behavior in the COVID-19 spreading situation in Thailand. *Journal of Accounting and Management, Mahasarakham University*, 16(2), 178-196. (in Thai)

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijs research*, 2, 49–60.

Rongchuensatiya, S., et al. (2018). *The ultimate strategy for personal income tax planning*. Thammasorn Media Press Co., Ltd. (in Thai)

Srisawat, B. (2017). *Basic research* (10th ed.). Suweeriyasan. (in Thai)

The Revenue Department. (2018). *Personal Income Tax Handbook*. The Revenue Department. https://www.rd.go.th/fileadmin/download/insight_pasi/personalincome_61.pdf (in Thai)

Worawan Boonyasurak (2024). *Essential Tax Knowledge for Individuals*. Worawan Boonyasurak. <https://www.rd.go.th/62337.html> (in Thai)

Walayasatean, S. (2021). *Annual tax handbook 2021*. Dharmniti Publishing (in Thai)